

MUZIEK IS KABAAL WAARAN EEN IDEE TEN GRONDS
 (of di-foond)

ELLY

OF HET BEROEMDE STUK

Medewerkers:

Elly Guikje Roethof
Jack Piniizer/Vader Caldersma Cees Schouwenaar
Eric Ballen Bob van Tol
Agnes Ballen Marie Kooyman
Ziekentroeder Mendel de Boer
Otto Schaambergen Lex de Regt
Marian Schaambergen Mies de Heer
Cabaretgroep Ruit Ruit Weisman
Weissman Doris Baten
Happy Heyting
Wouter Hasebos
Walter Crommelin
Spreker Truus Dekker
Mevrouw Elly Janine van Elzakker
Vertiefd paar Bart Römer
Soldaat Ruut Weissman
Elly's vader Rudolf Dansté
Elly's moeder Simone Ettehoven
Oom Bod Jan van Royen
Carla Liesbeth Weyenberg
Sacha Jacqueline Sonnen
Wouter Ad de Bont
Opa Keller Wim Kouwenhoven
Directeur Carré Adrienne Kleyweg
Tilly Waalboom Ursul de Geer
De heer Waalboom Stuntteam Fix
Stunts Rudolf Grasman
Tenoren Jaap Smit
Zang Rob Sturkenboom
Gerard van Dolder
Jacques Plafond
and his Platonnières
Saxofoon Clous van Mechelen

Met medewerking van Het Groot Darkanivap Koor
 onder leiding van Rudolf Grasman
 En
 Wim T. Schippers als Jacques Plafond/Jacob Geest

1 juni Amsterdam, Carré
21.00 uur

PRO TELEVISIE EN
HOLLAND FESTIVAL
BRENGEN

FELTY

OF HET BEROEMDE STUK

DOOR WIM T. SCHIPPERS
BEDACHT, ONTWIKKELD
EN GEREALISEERD
DOOR GIED JASPARS
EN JACQUES PLAFOND

De titelrol wordt vertolkt door Guikje Roethof,
omgeven door een keur van artiesten, en van de
wijs gebracht door Jacques Plafond & his Plafonnières

music composed & arranged by J. Plafond
lyrics by J. Plafond & Louise Boer

Decors Jaap de Grootte

Televisieproductie Ellen Jans

Theaterproductie Gied Jaspars

Regie Wim T. Schippers en Gied Jaspars

LIGT

H A R K

Guikje Roethof, Elly (foto Theo N'dort)

Ed Jaspars, theaterproducer/regisseur (foto Bert Nienhuis)

Len Jens, televisieproducer (foto Frans Hemelrijk)

SMULLEN MET EEN PET OP

smullen met een pet op
dat is pas je ware
met een pet op smullen
pas je ware is dat
smullen is pas je ware
met een pet op
pas je ware is
smullen met een pet op
dat is pas je ware smullen
met een pet op
pas je ware smullen
is met een pet op
je ware smullen is pas
met een pet op
pas met een pet op
is je ware smullen
met een pet op
is pas je ware smullen
pas je ware is dat
smullen met een pet op

B. Servet

Paukenlag, 1960, Collectie S.M.

ELLY

OF HET BEROEMDE STUK

'Het betreft een roeren in een geraffineerde samenleving van muziek, televisie, theater en literatuur, bijeengeharkt in Carré en uitgestrooid over de republiek der Verenigde Nederlanden', aldus Wim T. Schippers over zijn nieuwste werk, een muziek-theaterstuk dat rechtstreeks door de VPRO-televisie wordt uitgezonden. 'Elly, of het beroemde stuk' gaat 1 juni in het Amsterdamse theater Carré in première als opening van het Holland Festival 1980.

SCHIPPERS 'Eigenlijk heet het "De dans der vierkanten, waarin opgenomen Elly, of het beroemde stuk", maar misschien draaien we dat ook nog wel om. Het wordt af en toe lachen, maar ook verbijstering of meligheid. Het belooft in elk geval een denderende avond vol verrassingen te worden.'

Voor de televisiekijker zal 'Elly, of het beroemde stuk' niet louter uit een zaal-registratie van het toneelgebeuren bestaan. Het programma begint in de huiskamer van een echtpaar van rond de vijftiendertig. Er woedt een hevige ruzie, want de een wil niet, en de ander wel naar de première van 'Elly' in Carré. Het echtpaar verschilt van mening over het belang van de stukken van Wim T. Schippers. Uiteindelijk komen de kaartjes bij de burens terecht, die er eigenlijk geen zin in hebben, maar besluiten 'uit beleefdheid' toch te gaan: 'Bovendien is het gesubsidieerd en nog gratis ook.'

Het toneelstuk dat het echtpaar (én de televisiekijker) te zien krijgt, speelt zich eerst in een abstract decor van kegels, bollen en cilinders, en daarna in een bostandschap af. Elly, een meisje van rond de twintig, vraagt zich de zin van het leven af, hierin bijgestaan door een danseres en vier heldentenoren. Tijdens de pauze is de kijker onder meer getuige van een hevige ruzie in de foyer over een kopje koffie.

Het tweede deel van het stuk voltrekt zich in het ouderlijk huis van Elly, waar een blinde oude man en een pianostemmer, alsmede de ouders van Elly, zich buigen over de vraag of het zin heeft Elly te verwekken. Tijdens een droomscène in de ruïnes van een kasteel geven licht- en geluidseffecten en een enorm koor een verrassende wending aan het stuk.

Het slot van het stuk speelt zich tien jaar later af. 'Elly' is inmiddels een klassiek stuk geworden en een echtpaar heeft ruzie over het al dan niet bezoeken van een uitvoering ervan. De man: 'Ik ga liever naar iets moderns. Wat heb ik nou aan al die ouwe troep.'

Het stuk is grotendeels bedacht en geschreven (en tot op het laatste moment bijgeschaafd) door Gied Jaspars en Wim T. Schippers in het hoofdstedelijke Americain. Onder het genot van koffie en gebak vertellen de televisiemakers enthousiast over

JASPARS 'Ik heb dit stuk zo'n anderhalf jaar geleden aangekaart bij Frans de Ruiter, directeur van het Holland Festival. Het moest maar eens afgelopen zijn met die verplichte nummers. Ik heb gezegd dat als iemand het Holland Festival moest openen, dan was het wel Wim Schippers. Daarover werden we het eens. Waar we uiteindelijk bij terecht zijn gekomen, is een manifestatie, die een maximum van het talent van Wim zal tonen.'

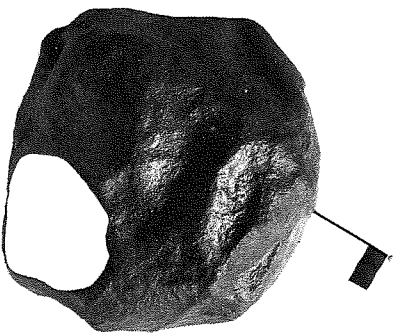

GUIKJE ROETHOF 'Ik ben enorm blij met deze rol; ik ben er zeer positief over. Ik zie het als een fantastische mogelijkheid. Vooral de combinatie dans, muziek en toneel lijkt mij erg aantrekkelijk. Er komt een ballet in onder choreografie van Leon Koning, een assistent van Hans van Manen, dat bijna voortdurend om mij heen danst. Er gebeuren allerlei dingen om mij heen, die iets over mijn leven vertellen. Anders dus dan bijvoorbeeld een ellenlange monoloog, waarin ik iets over mijzelf vertel. Toch word ik de leidraad van het stuk.'

'Wat ik in dit stuk doe heeft niks te maken met alles wat ik hier voor gedaan heb; niks met een performance zoals bij het zingen, 't is geen comédie en het heeft ook niks met een sociaal bewogen stuk te maken. Dit stuk van Wim Schippers is uniek. De muziek die erbij is vind ik prachtig. Ik beschouw Wim als een hele grote kunstenaar, zijn werk is heel belangrijk. Die televisie-shows waren wel eens zo doordacht, dat ik er niet doorheen kon kijken. Maar vooral zijn beeldende kunst vind ik erg de moeite waard. De manifestatie Energ in Rotterdam, het kerktoerentje, tekeningen en De Homp, die door het Stedelijk Museum in Amsterdam zijn aangekocht. Verder heb ik in Wim het volste vertrouwen als toneelschrijver. Van Cross Now heb ik erg genoten, en ook van Ramp Ahead, dat op 11 mei door de VPRO werd uitgezonden.'

WAT WILLEN DE MENSEN TOCH?
(Wilhelmina Kuitje)

Melkmeisje, 1977, Delft

The Lump

In tegenstelling tot Jaspars, waagt Wim T. Schippers zich niet aan verklaringen of beschouwingen met betrekking tot zijn werk: 'Ik ben geen expliciteur, ik ben een aanschijver. Ik gun me de tijd niet om te evalueren wat ik doe. Dat anderen dat vanuit een maatschappelijk of kunsthistorisch oogpunt doen vind ik prima, al is het soms een beetje hoogerdravend gesteld.'

'Ik heb ontzettend veel lol in mijn werk en kan eigenlijk niks anders. Ik wens een scala van emoties op te roepen: ergernis, ontroering of vernmaak. Ik wil niet dat de mensen zeggen: dat heeft hij knap gedaan. Dat is vakmanschap. Ik strijd tegen dat begrip, het wordt vaak zo narrow gedefinieerd. Het is gebonden aan regels, die men nergens aan kan toetsen. Ik hou er bijvoorbeeld van om op de piano te beuken. Waarom ben ik dan geen vakman? Neem iemand als Pollini. Mensen klappen, omdat hij zich zo keurig aan de regels houdt. Ik hou ook wel van zo'n concert, maar ik vind 't meer in het vlak van de sport of het Guinness Book of Records liggen. In principe kan iedereen die niet al te dom is vrij virtuoos piano leren spelen. Het is met tekenen al net zo. Als men zegt dat iemand prachtig kan tekenen, wordt bedoeld, dat iemand zich aan een aantal grepen en regels houdt. Dat vindt men dan een artistieke prestatie. Voor mij reikt zo'n prestatie veel verder.'

Naast de reeds genoemde kwaliteiten van de schrijver van 'Elly, of het beroemde stuk', beschouwt Gied Jaspars zijn collageprogrammamaker als een uitzonderlijk begaafde woordkunstenaar: 'Wim is een man die het woord "reeds" bedacht heeft, die het in een bepaalde kontekst heeft gepopulariseerd. Dat vind ik echt geniaal. Wim heeft herhaaldelijk bewezen dat hij gedraspatronen kan veranderen. Ik geloof dat er niemand op de hele wereld is die zoiets kan. Laatst hoorde ik op de televisie ineens Freek de Jonge "reeds" zeggen. Daarmee is in één woord het talent van Wim bewezen. Niemand weet waarom het wordt gezegd. Dat "Nou, ontzettend" van André van Duin betekent nog iets. Maar "reeds" betekent helemaal niks.'

'Vergeet niet dat ik inmiddels heel bedreven ben in het registreren. Ik kan verder ook heel goed formuleren; dat heb ik me ook eigen gemaakt. Mensen houden van vakmanschap omdat ze van houvast houden. Wat ik doe is dat houvast losmaken. Ik wil niet als concipiërend en uitvoerend artiest vervallen in een aantal vaardigheden. Ik kan ontzettend hard trompet spelen, heel mooi zingen en prachtige teksten schrijven. Maar ik weiger een aantal vaardigheden tot uitgangspunt te verheffen.'

'Ik ben tamelijk cynisch en relativierend. Al dat gedoe blijft natuurlijk onzin, net als het hele leven. Maar toch is het prettig, als levend persoon, als je wel wat doet. Met name de reacties op

sommige van mijn televisieprogramma's geven voldoening. Mensen die ineens de zin van het leven inzien en een beetje begrip krijgen voor dat mekwaardige verschijnsel leven. De zin van het leven is tenslotte de zin die je er zelf aan geeft. Er is dus geen oerzin. Ik ben een cynicus door te zeggen dat 't allemaal onzin is, maar je kunt onzin ook tot zin verheffen. Ik ben een optimistische cynische agnost. Daarmee zijn ook al mijn werken doortrokken.'

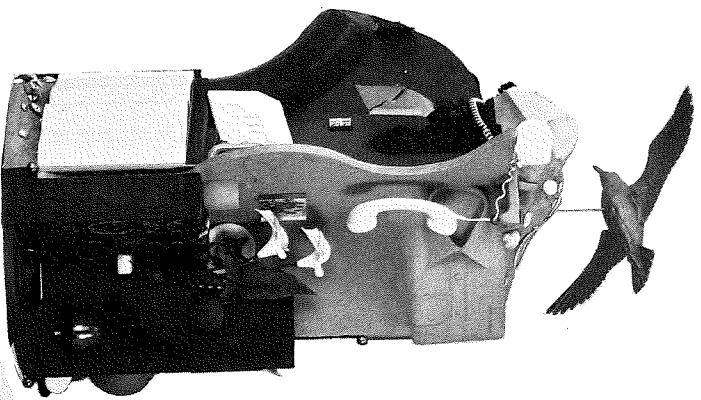
'Ik heb mijn kijk op het leven op mijn nieuwe plaat in het liedje "From Hell to Breakfast" heel aardig bezongen. Die titel is een Engelse uitdrukking, die onder kroeglopers wordt gebruikt; je wilt alles meemaken, wordt volkomen zat, maar gebruikt toch weer een onthijte om er weer hard tegenaan te gaan. De tekst zegt zoveel als: niemand geeft er wat om als ik eruit stap, maar het geeft ook geen reet als ik ermee door ga. Dus kan ik maar beter doorgaan.

PEOPLE RUN FROM HERE TO THERE
NEVER GETTING ANYWHERE
ALL THIS MALARKY GIVES ME DOUBTS
WHO GIVES A DAMN IF I DROP OUT
BUT WHAT DOES IT MATTER IF I QUIT
SO I'LL KEEP GOING ON A BIT
I KINDA LIKE MY LIFE THIS WAY
NEW HORIZONS EVERY DAY
LIFE IS SHORT, OH, LET MY LIVE.'

'Dit hele verhaal klinkt alsof ik er met mijn pet naar gooi. Maar ik gooi wel raak.'

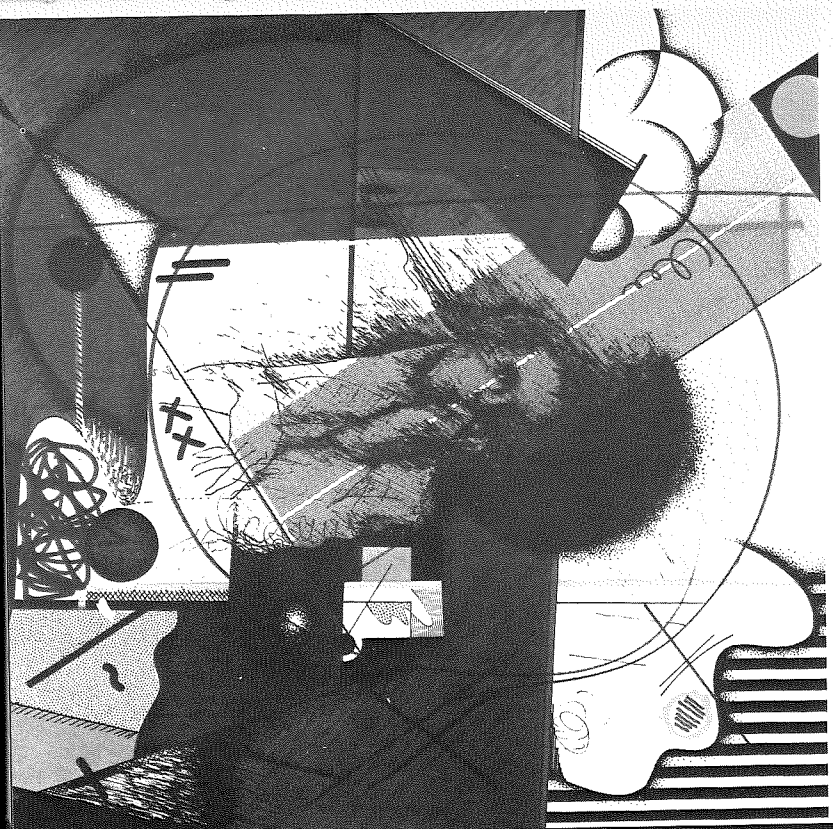
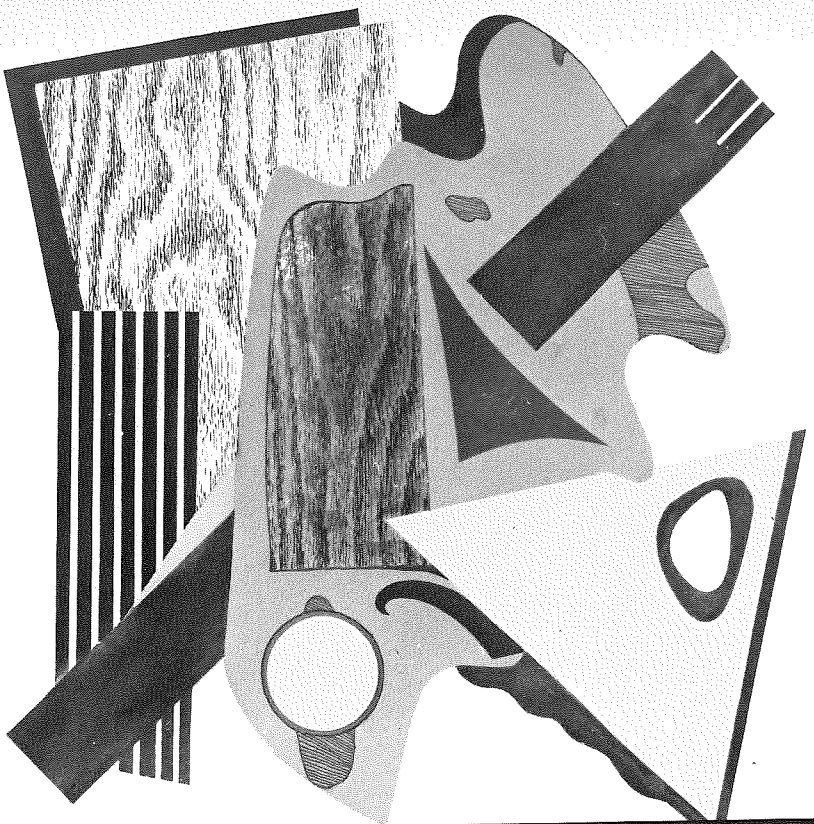
Tom Rooduijn

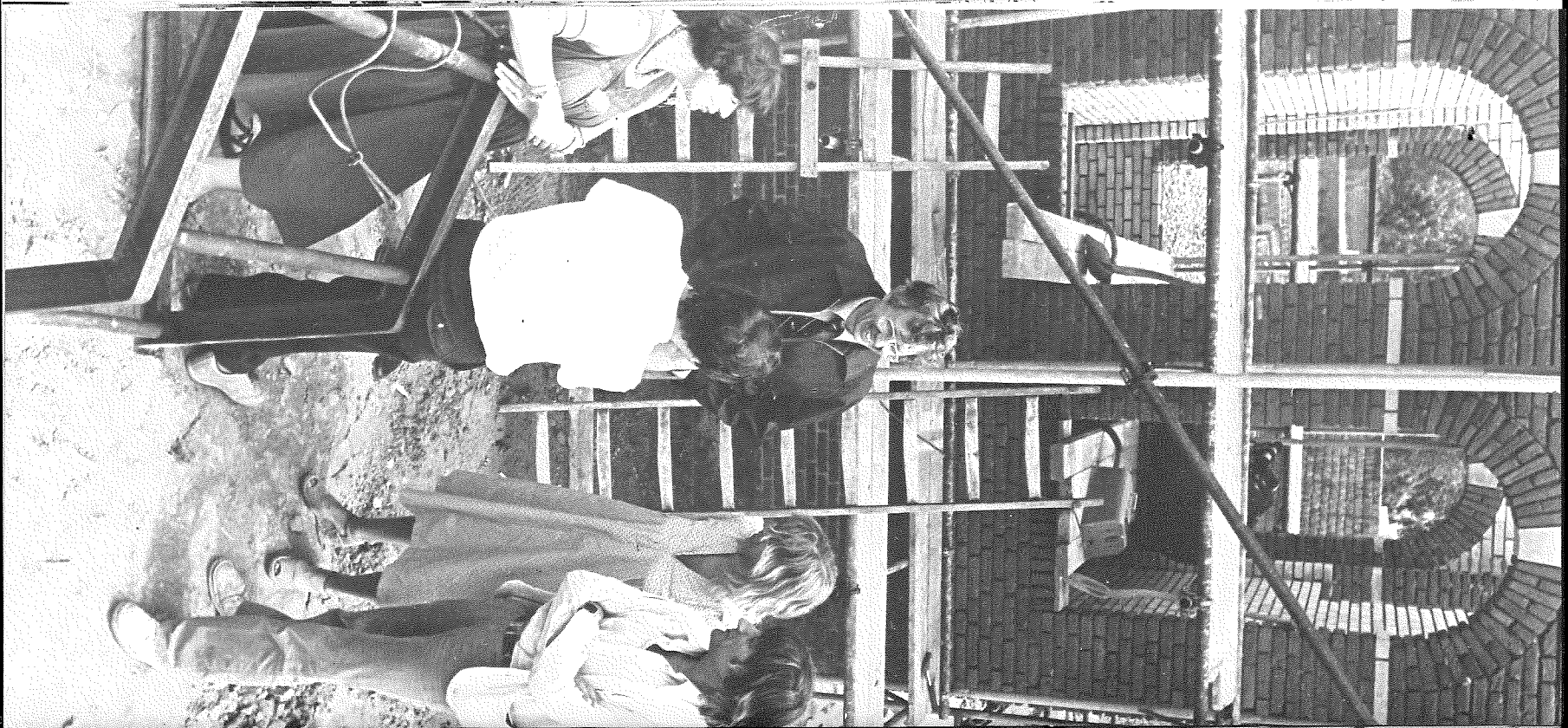
Sculptuur in opdracht van PTT, 1978

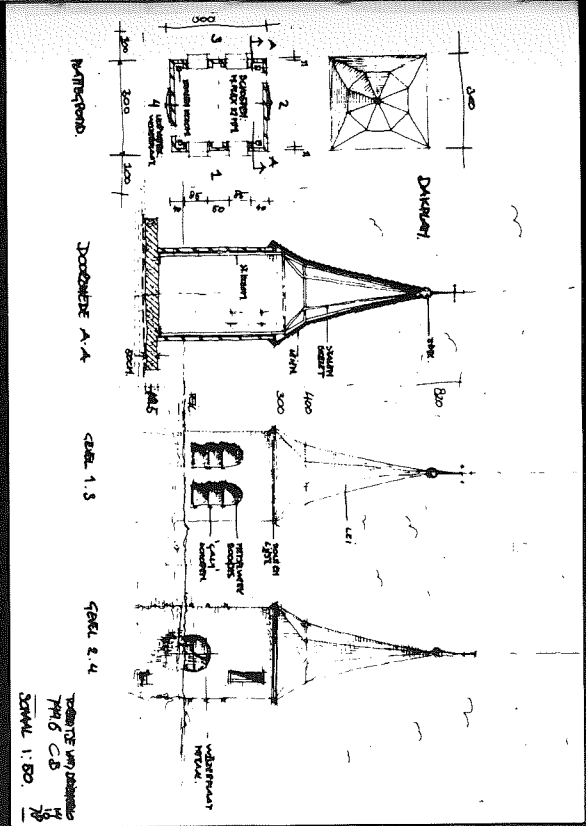
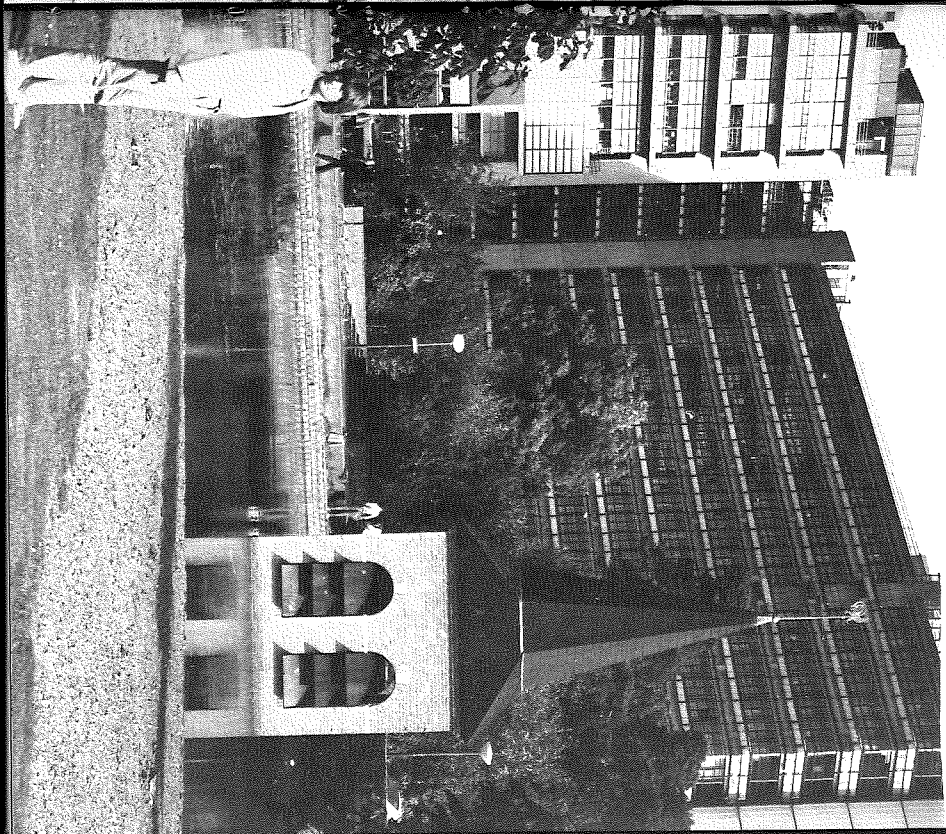
HARK!
Schoffelen, wieden, snoeien en bleien
in het minjje der kunsten

Wat nu? Zonder Titel, 1968

Het torentje van Drienerlo, veertien meter hoge kerktoren in vijver op de campus van de TH Twente, 1979

MEMOIRES

de unieke entertainer, omspreken televisie-presentator en legendarische komiek Sijef van Oekel beuindt zich in een schaars verlichte geuangenscel, hij zit in zijn beroemde krappe smoking te hulten op de bris

Sijef

Waar heb ik dat nou aan verdiend?

Hoe lang zucht ik hier nu al?

Ik weet het niet meer.

M'n horloge is ook al blijven stilstaan.

Of kapot.

Maar, hoor ik daar geen hond blaffen?

Nee.

(paniekerig) Waar zijn poddome mijn papieren!

(zoeft) Waar heb ik die nou gelaten? *(het wordt hem weer teveel)*

Vooruit Sijef, niet weer hulten, aisteblief. Daar schieten wij niets mee op. *(bindt stapel papier onder de bris)* Ahai Dacht ik het niet.

(installeert zich weer op de bris, houdt de papieren in het bleke maanlicht dat door het trallevenster naarbinnen valt) Mijn memoires.

Waar waren wij gebleven. Just. *(leest hardop)*

Hoofdstuk drie: Mijn Geboorte. 'Moeder', zei vader tegen mijn moeder, dat wil zeggen, mijn moeder was toen nog niet mijn moeder, want ik was er nog niet, maar dat wist zij toen nog niet, en ik helemaal niet. 'Moeder, zei vader, want dat zei hij altijd tegen zijn vrouw die later mijn moeder zou worden, 'wat denk je, zullen wij niet eens aan gezinsuitbreiding denken, en doen? Ik voel mij heel fit vanaavond.'

Voor dat het goed en wel tot mijn arme moeder doordrong was het kwaad reeds geschied en lag de man, die zich zojuist tot mijn aankomende vader had opgewerkt, reeds op een oor te ronken en mijn moeder zat er maar mee, wel negen maanden lang. En het geschiedde uitgerokend op 31 Augustus, dat de tijd gekomen was dat zij baren zou en zij baarde haar eerstgeboren zoon en zij noemden hem Sijef, op de verjaardag van wijlen onze Wilhelmina vorstin, die toen nog niet enzamm en toch alleen was. *(kijkt op)* Zoals ik hier nu... *(leest verder)* Ik was namelijk niet meer te houden. En via schier ondraaglijke weeten, waar ik nu nog vaak koppijn van heb, werd ik onze moderne wereld ingepest. Ik had een helm op, ik was een Zondagskind dat met twee Kruinen opgroeide. Maar zou dat alles helpen?

Hoofdstuk vier: Mijn Eerste Rammelaar. De crisistijd moest nog komen, maar laat ik niet vooruitlopen op hoofdstuk vijftien, want ik slobberde nog welgemeend mijn klantige pap naarbinnen en droonde ervan eens een ster te zijn, een droom, waaruit mijn zwager mij wreed wakte met het oorverdovende gerammel ener rammelaar, waarvan de atekloven resten thans bewaard onder het beheer van het Museum voor Kleinkunst te Amsterdam, alwaar dat in een vitrine geëxposeerd is, geflankeerd door de eerste overgoorier van Corrie Vonk en drie steunzolen van Toon Hermans. Toen ik op een goede Woensdagmiddag eens met mijn babygezicht tussen de spijlen van de box bekneld raakte *(kijkt even op naar het trallevenster)*, en op het punt stond in hulten uit te barsten, kwam juist mijn overleden grootvader binnen. *(kijkt verbaasd op)* Wat nou? Het houdt hier ineens op! *(teleurgesteld)* Terwijl het juist zo spannend was... En ik reuze benieuwd ben hoe het verder zal gaan met mijn memoires! *(denkt na, concludeert)*

Zal je toch verder moeten schrijven, Sijef. Enfin, ik kan hier verder toch niet veel anders uitrusten dan dan dan *(laat z'n blik dwalen over de schijnwige teksten en tekeningen op de muur)* dan dan dan dan dan dan, dan, dan. Hoe kom ik hier eigenlijk in? Of lever, hoe kom ik hier uit!

(staat op, declameert)

O Heer die mij laat zuchten

in deez' donk're cel

W'il toch mijn hert verlichten

voor 'k oppa in Uw hel

Laat mij nog één keer leven

in tranendal van smart en vreugd!

Zo wil ik U dan geven

mijn leven waarvan niets heeft gedruigd

O! Spijlen, wijk vaneent!

O! Spijlen, wijk vaneent!

het mag niet baren, onze vriend zucht diep, zitje dan de longen boordool en barst in luid zingen uit

POTVERDOMME, WAT INGEWIKKELD, REEDS!
(S. van Oekel)

Vaste rots van mijn behoud
als de zonde mij benaamt

Laat mij steunen op Uw trouw

Laat mij rusten in Uw schouw

Waar het bloed door U gestort

Mij de bron des levens wordt

dat helpt ook niet

Potverdome, hoe kom ik hier ooit uit!

D'r in komen, dat is zo gebeurd!

Je hoeft maar even met je dronken kop in een

plantsoen te plassen en ze donderen je zonder

pardon omgevraagd in het caboot!

Daar heb je God niet bij nodig!

Maar d'r uit!

Dat is andere koeke!

Had ik nou nog maar zo'n psalmboek.

Of desnoods zo'n handig zakbijbelje, kaliskeren omslag met rissluiting f 17,50. Nou moet ik me noodgedwongen al die rotgezangen uit m'n jeugd herinneren...

Ruisch o Godsstroom der genade

In gemeente en huis en hart!

Laat in U gezond zich baden

Wat gebogen gaat door smart...

Wilt heeden nu treden...!

Sikkeis blinken, sikkeis klikken

Ruischend valt het graan...!

Wilhelmus van Nassouwe...

(wordt door tranen overmand, herstel zich) Bah, ik lijk wel een klein kind. Ben ik nou een vent? Dat komt natuurlijk van al die memoires schrijven. *(loopt naar het venster, woedend)* O Heer laat mij hier potverdome uit! *(bindt in)* En let maar niet op mijn gevloek. Denk er maar liever aan hoe mooi ik daarmee nog stond te zingen. En al die verdornde kerkbezoeken waartoe mijn arme ouders gedwongen waren mij te dwingen. *(schreeuw)* U gaat mij toch niet vertellen dat dat allemaal voor niks geweest is?

Nou dan.

(klent handen om tralies, staat de ogen ten hemel, bezwerend) Heer, Gij die vulkanen doet spuwen, die op één middag Pompei met man en muis liet vergaan onder een dikke

lavastroom, die rivieren uit haar beddingen doet breken, dikken doet breken en

overstromingen doet geschieden, die oorlogsen organiseert en laat woeden, die met één

vingerklip de aarde laat beven op haar grondvesten, die de vakantie van miljoenen

verziekt met een eenvoudige motregen... *(buiten zichzelf)*

Doe iets aan die rot-spijlfes!

Laat ze smelten, buigen, barsten, wijken,

verdwijnen! Of zieman! Dat hoef ik U toch niet

te vertellen, hoe zoiets moet.

(leert rukt verwilderd aan de tralies, die verrassendwijze geen enkele weerstand bieden)

(verbaasd) Zo. Nou. Als ik geweten had dat het zo gemakkelijk ging had ik me niet al

die kerkzang hoeven herinneren. Of zou ik toch krachten hebben afgesmeekt? Zou het

misschien een combinatie betreffen van mijn kracht en een snuifje Gods hulp? Of zaten

die rotte tralies misschien al jaren een beetje los? Wie zal het zeggen. Hoe dan ook,

(smijt de verbogen stangen in een hoek) ik ben eruit. Dat wil zeggen, ik ga mij er thans

niet begeven.

(wringt zich door het venster en valt buiten in het donker in een natte struik; hij

krabbelt overeind en huivert

Hm, ik ben er nu wel uit, maar wat nu?

(roep) Is daar iemand!

(in de verre slaat een hond aan

Daar sta je dan.

Wat heeft het eigenlijk voor zin om te ontsnappen? Hier is ook niemand. 't Is hier alleen

wat ruimer, dat moet ik toegeven. Maar ook kouder...

(het begint te regenen

...en ook natter! Niet weer hulten, Sijef. Er is toch niemand die je hoort. Laat ik maar

liever een gezellig warm restaurant gaan opzoeken, teminde aldaar mijn inwendige mens

te versterken. Dat is beter dan mij op deze onheilspellende plek over te geven aan

sombere gedachten. Op pad!

(onze vriend kiest een hol bospadje en zet er, met opgeheven hoofd de stromende regen

trotsverend, luid zingend de pas in

Een vreemde arme smuiter

was moede van het wandlen

was moede van het wandlen

Hij had zijn fluit verloren

uit zijne mantelzak, hahaha!

Zakt! Hahaha!

Ut zijne mantelzak!

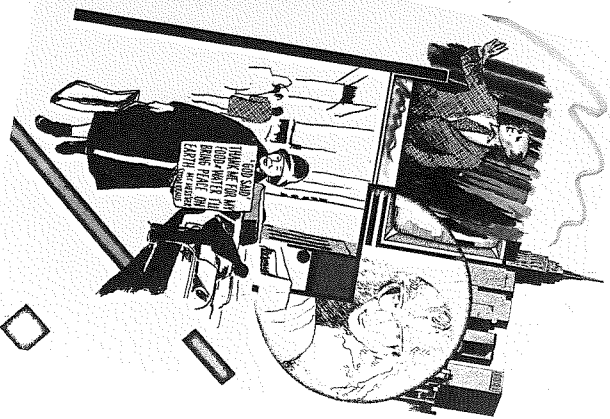
Turnover Trust, 1979, New York

One way, 1979, New York

Goa said, 1979, New York

ONMACHT
want juist daarom
heb ik het er zo dikwijls over
zodat het pordorie wel lijkt
alsof
En waar zal

Lees de HOLLAND FESTIVAL-krant: Achtergronden en hoogte-
punten uit het programma plus achttien pagina's interviews.
Verkrijgbaar in de theaters en concertzalen voor f 1,-.
In samenwerking met **NRC HANDELSBLAD**

ELBY

OF HET BEROEMDE STUK